

IMPERIER

från hettiterna till osmanerna

Tisdagen den 29 maj 2018 kl. 13–19

Historiska museet, Narvavägen 13-17, Stockholm

Vad är ett imperium och vad skiljer det från andra statsbildningar? Hur förhåller sig ovanligt omfattande och långlivade statsbildningar i legend och teori till den rumsliga verklighet och historiska realitet de associeras med? Och varför kan just östra medelhavsområdet uppvisa en sådan kontinuerlig och samtidigt skiftande historia av riken som gjort anspråk på att kalla sig världsriken?

Detta är några av de frågor som kommer att beröras inom ramen för Föreningen Svenska Istanbulinstitutets Vänners (FSIV) temadag 2018, där sju forskare ger var sitt perspektiv på sju imperier som behärskat dagens Turkiet från bronsåldern till den moderna eran. Föredragen från temadagen, tillsammans med andra artiklar, essäer och recensioner över samma ämne, kommer att publiceras i 2018 års temanummer av Svenska Istanbulinstitutets (SFII) årsskrift *Dragomanen*.

Temadagen avser att uppmärksamma FSIV:s 30-årsjubileum. Den har planerats i nära samarbete mellan vänföreningen och institutet och genomförs med generöst bidrag av Kungliga Vitterhetsakademien.

Deltagande vid temadagen (anmälningsavgift 100 kr) anmäls till SFII:s kansli (sfii@medelhavsinstitutet.se eller 08-662 75 70) senast den **20 maj**.

Bidrag till temanumret av *Dragomanen* skickas till Olof Heilo (olof.heilo@sri.org.tr) senast den **20 juni**.

Inledning

Karin Rudebeck, ordförande i FSIV och tidigare styrelseordförande i SFII

Moderation

Ingela Nilsson, professor i grekiska vid Uppsala universitet
Olof Heilo, biträdande direktör vid SFII

Luwia Minor – några nedslag i hettitisk utrikespolitik i västra Mindre Asien

Föredraget kommer att behandla de olika perioderna av hettitisk expansion västerut under perioden 1600-1200 f.Kr. Vilka statsbildningar fanns i västra Mindre Asien under denna tid, vilka folk fanns och vilka språk talades? Hur förhöll sig dessa stater till hettiterna i öst, till de mykenska grekerna i väst och till regionens supermakt, Egypten? Vilken roll spelade dessa områden i den allmänna oro och serie av folkvandringar som utmärker perioden 1200–1000 f.Kr. och vilken kontinuitet finns till de senare stadsbildningarna i regionen under järnåldern?

Daniel Henningsson är masterstudent vid Uppsala universitet och har varit stipendiat vid Svenska forskningsinstitutet i Istanbul. Hans forskningsområden behandlar främst relationerna mellan stormakterna i östra medelhavsområdet under perioden 1550-1069 f.Kr. samt övergången från bronsålder till järnålder.

Perserna i Mindre Asien – en allmän översikt från Kyros den store till Sasanidernas fall

Mindre Asien stod under persisk militär och politisk kontroll under mer än 200 år. Under Kyros den store, grundaren av det Akemenidiska riket, erövrades området fram till det Ægeiska havet och hans efterträdare Dareios och Xerxes expanderade rikets gränser in i Makedonien, Thrakien och den grekiska världen. Den persiska epoken kännetecknades av ett livligt kulturellt och vetenskapligt utbyte mellan perserna och regionens befolkningar. Akemeniderna introducerade inte minst en effektiv politisk styrelse och nya estetiska ideal inom konst och arkitektur. Man etablerade även en märkbar iransk diaspora som bestod under hela antiken.

Asbk Dablén är docent i iranska språk med inriktning på nypersisk filologi, textanalys och språkforskning. Till hans forskningsintressen hör persisk litteratur och kulturhistoria, iranska mytologier och religioner samt kontinuiteter mellan forntidens och medeltidens Iran.

Antigonos den enögde, herren över Asien – visionen om ett enat rike efter Alexanders död, 323-301 f.Kr.

Föredraget kommer att behandla perioden efter Alexander den stores död som ofta skildrats som ett tröstlöst allas krig mot alla. I avsaknad av en stark monark försökte somliga generaler etablera egna maktområden, medan åter andra strävade efter att hålla samman den nya supermakten. Antigonos den enögde tillhörde de senare. Alltsedan erövringstågets början hade han suttit som satrap (ståthållare) i Frygien utan att göra särskilt mycket väsen av sig. Under en period av drygt tjugo år efter Alexanders död kom han däremot att dominera det diplomatiska och militära spelet. Med Mindre Asien som bas lyckades han nästan göra sig till herre över "helheten" innan konkurrenterna slöt sig samman mot honom. I slaget vid Ipsos 301 f.Kr. stupade den 81-årige självutnämnde kungen, varpå hans enorma rike försvann från kartan. Här ges en sammanfattning av Antigonos karriär och betydelse för den hellenistiska periodens formativa år.

Allan Klynne disputerade 2002 i Antikens kultur och samhällsliv vid Uppsala universitet och har varit forskarassistent vid Svenska institutet i Rom, 2003-2007 och vikarierande lektor vid Institutionen för arkeologi och antikens kultur, Stockholms universitet, 2010-2012. Hans forskning har främst fokuserat på romersk keramik (*terra sigillata*), men även behandlat kulturarvsfrågor i Italien, teoretiska spörsmål kring arkeologiska rekonstruktioner, liksom skulpturattribuering. Åren 1996 till 2000 var han med och ledde utgrävningar i Livias villa utanför Rom.

"Mänsklighetens lyckligaste tid" – det romerska imperiet under adoptivkejsarna

Det romerska imperiets 100-tal, under de så kallade adoptivkejsarna, beskrivs ofta som imperiets glansdagar. Varför har denna uppfattning kommit att bli så långlivad? Och var det verkligen så? Adoptivkejsarnas regeringar ställer oss inför en paradox. Samtidigt som 100-talet alltså framstår som en lycklig och stabil tid är den på det hela taget dåligt känd. Det allra mesta som präglat eftervärldens kunskaper om Rom – galna kejsare, gladiatorspel, hovintriger – vet vi istället från det betydligt mer turbulenta, men också mer välkända första århundradet. Från 100-talet hör vi istället mer om fredlig förvaltning av ett imperium i stark utveckling, där inte minst provinserna i Mindre Asien tar större plats. Det är också därifrån några av de mest spektakulära resterna av det romerska imperiets glanstid finns.

Ragnar Hedlund är filosofie doktor i antikens kultur och samhällsliv och verksam som forskare i antik historia, arkeologi och numismatik vid Uppsala universitet samt föreståndare för universitetets Myntkabinett. Hedlund har framför allt forskat kring mynt, bildkonst och monumentalarkitektur under senare romersk kejsartid och deltar även regelbundet i utgrävningarna i Labraunda, Karien.

Det glemte imperiet? Byzants i vestens historieskrivning

Trass sin over tusenårige historie og vidtstrekkinge påvirkning er det Byzantinske imperium ofte oversett eller glemt når man skal skrive Europas historie. Der Byzants i det hele tatt inkluderes er det ofte i negative vendinger som 'dekadent, konservativt og innesluttet.' Historikere har for lengst etablert at dette er en stereotyp og feilaktig forståelse av Byzants, men trass dette forblir Byzants et slags grensefenomen og det kan lønne seg å spørre hvordan Byzants kom til å få denne rollen som den imperiske Andre?

Tonje Haugland Sørensen är försteamanuens i Konsthistoria vid Universitetet i Bergen och en av grundarna till det Nordiska Bysantinska Nätverket (NBN). Inom ramen för sin forskning kring visuell kultur har hon särskilt sysselsatt sig med neo-byzantinsk arkitektur och receptionen av det bysantinska arvet i Europa.

Poeternas och filosofernas Konya – en seldjukisk historia

Föredraget kommer att behandla hur poeterna Rumis och Qunawis liv och gärning hänger samman med kulturen vid det seldjukiska hovet och den kulturella smältdegeln Konya kom att bli på grund utav alla omvälvningar i den muslimska världen under andra halvan av 1200-talet.

Dennis Johannesson studerar arabiska, turkiska och persiska vid masterprogrammet i lingvistik vid Uppsala universitet. Hans forskningsinriktning berör främst sufi-traditionen i det seldjukiska Rûm-sultanatet och det senare Osmanska riket.

Osmanska riket och den moderna imperiepolitiken

När man tänker på det Osmanska riket är det ofta 14- och 1500-talens monumentala erövringar som ställs i fokus, medan de efterföljande århundradena ses som en nedgångsperiod där imperiet hamnade i skuggan av det moderna Västerlandet. Men med tiden har de flesta historiker frångått denna tolkning och börjat tala om 17- och 1800-talens Osmanska rike som en statsbildning som genomgick sin alldeles egna modernisering och lyckades förnya den gamla imperietanken på ett delvis framgångsrikt sätt.

Olof Heilo är biträdande direktör för det Svenska forskningsinstitutet i Istanbul. Han disputerade 2010 på en avhandling om bysantinsk och tidigislamisk historia vid Wiens universitet och har sedan dess undervisat i modern och senosmansk historia vid Centrum för Mellanösternstudier i Lund.